

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Mogelijkheden voor inclusiever onderwijs en de rol van het toezicht daarop

Inspectie van het Onderwijs

10 oktober 2024

Paula van Kuijk
Karline Timmermans
Marieke van der Ros
Inspecteurs van het onderwijs

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Inhoud

1. Maatwerkmogelijkheden voor inclusiever onderwijs
2. Ruimte voor innovatieve samenwerkingen tussen S(B)O en PO en tussen onderwijs- en zorg.
3. Hoe werkt maatwerk door in het toezicht van de inspectie?

Maatwerkmogelijkheden en ruimte voor innovatie

- › Wat is er mogelijk aan inclusiever onderwijs binnen en tussen scholen

Maatwerk: er is veel mogelijk!

Maar.... 'proefplaatsing' of 'gastleerling'? Nee!

Wel:

- het (gedeeltelijk) volgen van onderwijs op een andere school
- OPDC
- arrangement voor leerling(en) op de eigen school
- afwijking onderwijstijd
- betrekken van particuliere initiatieven/partijen
- onderwijszorgarrangementen (oza's)
- experimenteerregeling Inclusieve leeromgeving 2025-2034

OPDC

Het swv kan een bovenschoolse voorziening inrichten voor een zelf te bepalen groep leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. Hier gelden voorwaarden voor*.

- Het swv vermeldt het OPDC in het ondersteuningsplan
- Registreren bij DUO als OPDC, zodat het een brinnummer krijgt en scholen in het ROD registreren dat een leerling het OPDC bezoekt
- Plaatsing van max. 1/2 jaar, te verlengen met max. 1/2 jaar
- PO-bevoegde leraren
- Het swv is verantwoordelijk voor de onderwijskwaliteit op het OPDC.

* Artikel 3.4 Inrichtingsbesluit WPO

Symbiose/meetellen onderwijstijd

De leerling volgt (een gedeelte van) het onderwijs op een andere school:

- tussen regulier po (bao/sbo): part time of max 3 mnd. full time
- vanuit regulier po naar so: part time of max 3 mnd. full time
- vanuit so naar regulier po: part time
- tussen so en so: part time

De afspraken tussen de beide scholen/schoolbesturen komen in een (symbiose)contract en/of in het opp.

- Art. 15 WPO meetellen onderwijstijd en art. 4.1 Inrichtingsbesluit PO
- Art. 26 WEC (v)so-leerling op bao, sbo of andere so, of op vo => symbiose

Afwijking onderwijstijd (de Variawet)

- Voor leerlingen die een (para)medische behandeling onder schooltijd volgen of door een aandoening niet volledig naar school kunnen: volstaat registratie als geoorloofd verzuim en een bewijsstuk waaruit blijkt op welke grond en gedurende welke tijd de (tijdelijke) afwezigheid van de leerling of het niet deelnemen aan het onderwijs (para)medisch geïndiceerd is.
- Voor leerlingen die vanwege psychische of lichamelijke beperkingen tijdelijk of gedeeltelijk niet naar school kunnen komen.

Instemming inspectie voor afwijken onderwijstijd

Voor deze tweede groep leerlingen vraagt het schoolbestuur instemming bij de inspectie.

Het bestuur (de school) verklaart daarbij het volgende :

1. waarom deze afwijking OT volgens deskundigen* noodzakelijk is;
2. hoeveel uren de leerling wel en geen onderwijs volgt en voor welke periode;
3. of er al eerder een afwijking van de onderwijstijd is geweest en, indien dat het geval is, of het effect daarvan is geëvalueerd;
4. dat er een ontwikkelingsperspectief is met een plan van ingroei

*kinder- of jeugdpsycholoog, (ortho)pedagoog, kinderpsychiater of een arts

N.B. zie [beleidsregel](#) op de website van de inspectie.

Herziening Beleidsregel voorzien voor 2024/2025

Particuliere initiatieven/partijen

- Schoolbesturen en samenwerkingsverbanden moeten zorgen voor een zo passend mogelijke plek in het onderwijs voor elke leerling.
- Schoolbesturen mogen het onderwijs niet uitbesteden (uitzondering: symbiose/meetellen onderwijstijd, OPDC).
- Particuliere initiatieven (excl. erkende particuliere scholen) en bijv. zorgboerderijen hebben een aanbod dat formeel niet als onderwijs(tijd) wordt gezien.
- Scholen mogen extern wel expertise inhuren en materialen inkopen om in te zetten t.b.v. het onderwijs en de ondersteuning op school. De school is en blijft verantwoordelijk. Zie hiervoor de [Handreiking digitaal afstandsonderwijs](#) (december 2023).

Onderwijszorgarrangementen (oza's)

Voor leerlingen die zowel onderwijs als (jeugd)zorg nodig hebben.

Experimenten (2023-2028)

- Mogelijkheid afwijken van bestaande wet- en regelgeving over onderwijstijd, aanbod en onderwijslocatie.
- Samenwerking tussen school(bestuur) en zorg(instantie)
- Swv mag max. 2,5% van de bekostiging aan het oza besteden

De experimenten moeten inzichten geven voor wettelijke verankering in het wetsvoorstel Maatwerk.

Inschrijving kon in 2023 en is nu gesloten.

Experiment inclusieve leeromgeving 2025-2034

Deze beleidsregel is een vervolg op de experimenten regulier-speciaal. Het is hiermee mogelijk dat leerlingen uit het sbo/so langere tijd, tot de gehele schoolloopbaan, onderwijs volgen op een reguliere school. Daarbij biedt het sbo/so de extra ondersteuning. De leerlingen blijven ingeschreven op het sbo/so.

“De beleidsregel maakt het mogelijk om naast volledige integratie van het regulier en gespecialiseerd onderwijs te experimenteren met het integreren van groepen leerlingen uit het gespecialiseerd onderwijs in reguliere scholen.”

- aanmelden voor 1-10-2024; starten per 1-1-2025
- aanmelden voor 1-5-2025; starten per 1-8-2025
- laatste tranche start in augustus 2030
- beschikking voor alle tranches tot 2034

Ruimte voor innovatieve samenwerkingen tussen S(B)O en PO, en tussen onderwijs- en zorg

Ruimte voor innovatieve **samenwerking tussen het sbo/so en po:**

- de nieuwe regeling Inclusieve leeromgeving;
- binnen de bestaande maatwerkmogelijkheden, zoals
 - het inrichten speciale groepen op bao of sbo met arrangement swv
 - nevenvestiging sbo of so bij een reguliere school.

Ruimte voor innovatieve **samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg:**

- de oza-experimenten die gaande zijn;
- binnen de bestaande maatwerkmogelijkheden, zoals de variawet of OPDC:
 - zo zijn er bijvoorbeeld [Samen-naar-School klassen](#).

Het wetsvoorstel Maatwerk is in ontwikkeling, waarmee de oza's en bijvoorbeeld ook digitaal afstandsonderwijs mogelijk worden gemaakt binnen de onderwijswetten. Deze wet treedt op zijn vroegst in 2027 in werking.

Ontwikkelingen richting inclusiever onderwijs

- Experimenten Inclusieve leeromgeving 2025-2034
- Onderwijszorgarrangementen (proeftuinen, experimenten '23-'28)
- Bovenschoolse plusklassen
- Individuele en groepsarrangementen op reguliere scholen
- Gespecialiseerde klassen binnen reguliere scholen, b.v. Samen naar School-klassen of s(b)o-klassen op het sbo of bao
- Minder vrijstellingen LP -> meer oza's in het so
- Veranderende rol voor het speciaal onderwijs
- Hoorrecht leerlingen (vanaf 2025/2026)
- Ouder- en jeugdsteunpunt swv (vanaf 2025)
- SOP in de schoolgids (vanaf 25/26)
- OCW publiceerde in 2023 de Werkagenda route naar inclusief onderwijs 2035 en werkt met het veld aan uitvoering

Toezicht op inclusiever onderwijs

- Toezicht op de samenwerkingsverbanden passend onderwijs
- Toezicht op schoolbesturen
- Toezicht op scholen
- Dialoog

Waar gaat het om?

- › Dat alle leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte zo passend mogelijk onderwijs ontvangen en het onderwijsprogramma (beter) kunnen doorlopen.
- › Het gaat niet om de beperking die de leerling heeft, maar om de aanpassingen die nodig zijn zodat de leerling onderwijs kan volgen.
- › Het bestuur van het samenwerkingsverband en de aangesloten schoolbesturen zijn beide en gezamenlijk verantwoordelijk voor de realisatie van passend onderwijs.

Focus op inclusief onderwijs in ons toezicht

- In ons reguliere toezicht op swv, schoolbestuur en school
- Themaonderzoek samenwerking regulier – speciaal
- Themaonderzoek kwaliteit extra ondersteuning (kwexon)
- Toezicht op de experimenten regulier - speciaal
- Toezicht op experimenten Inclusieve leeromgeving
- Toezicht i.o. met IGJ op de oza-experimenten
- Deelname aan impulsoverleg passend onderwijs

Aandacht voor samenwerking/inclusie

- Focus van toezicht is kwaliteit van het onderwijs
- Samenwerking draagt daar aan bij
- Huidige mogelijkheden tot maatwerk: arrangement swv, symbiose, nevenvestiging so bij po/vo-school, afwijking onderwijstijd, OPDC
- Onderwijsresultatenmodel: meer ruimte in beoordeling
- Experimenten Inclusieve leeromgeving 2025-2034
- Oza-experimenten 2023-2028 (inschrijving gesloten)

Toezicht op samenwerkingsverbanden

SWV-en hebben steeds meer focus op inclusiever onderwijs

- Voornamelijk stimulerend toezicht:
 - RPO1 dekkend netwerk van voorzieningen
 - RPO2 regionale afstemming
 - BKA1 beleidsvoornemens
 - BKA2 op samenwerken gerichte cultuur en rol swv daarbij
- Ondersteuningsplan met beleid en procedure voor terugstroom (v)so - reguliere school

Toezicht op schoolbesturen

- Sturen op kwaliteit (wettelijke eisen)
- Financieel beheer
- Aandacht voor het uitvoeren van het beleid zoals afgesproken in het swv en verantwoording daarover
- Stimulerend toezicht op ontwikkeling richting inclusief onderwijs

Toezicht op scholen

- Sinds 2023/2024 veel kwaliteitsonderzoeken
- Onderzoekskader po, vo en so grotendeels gelijk
- Relevante standaarden zie volgende sheet

Standaard

Aspecten passend onderwijs

OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding

Ononderbroken ontwikkeling en afstemming op ondersteuningsbehoeften.

Sop: vaststellen en kwaliteit uitvoering extra ondersteuning.

Opp: opstellen, uitvoeren, evalueren en registreren in ROD (ook voor opdc).

Zorgplicht passend onderwijs. In het so: focus op terugkeer naar regulier onderwijs.

OP4 Onderwijstijd

Volledige onderwijstijd, tenzij afwijken onderwijstijd (Beleidsregel) in belang leerling.

Meetellen onderwijstijd op een andere school (incl opdc).

SKA1 Visie, ambities en doelen

Vertaling naar onderwijskundig beleid en betreft daarbij sop.

Stelsel van kwaliteitszorg en relatie met afstemming onderwijs op (ononderbroken ontwikkeling) leerlingen.

SKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur

Uitvoering van het sop.

Samenwerking met andere scholen en het samenwerkingsverband in belang van leerlingen.

SKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog

Verantwoording over resultaten onderwijs.

Dialoog over resultaten en mogelijke aanpassingen beleid ter verbetering.

Onderwijsresultaten i.r.t. passend/inclusief onderwijs

- Specifieke doelgroepen komen in aanmerking om niet deel te nemen aan de Doorstroomtoets, het bevoegd gezag bepaalt of een leerling aan de ontheffingsgrond voldoet.
- Als de school een relatief grote groep leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften heeft én kan aantonen dat deze leerlingen zich naar verwachting ontwikkelen, vinden wij de resultaten toch Voldoende.
- Wij verwachten dat het onderwijs op orde is, de kwaliteit van het onderwijs geen verklaring is voor de tegenvallende resultaten en dat leerlingkenmerken de verklaring vormen voor de tegenvallende resultaten.

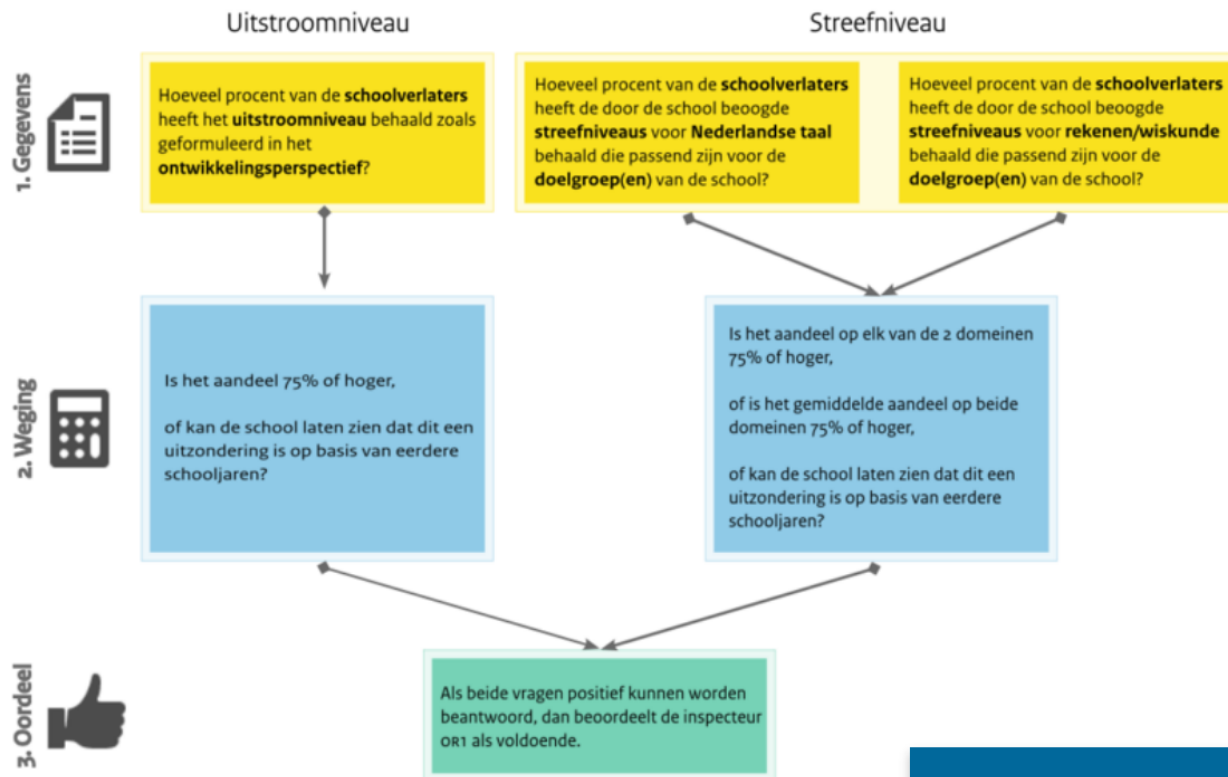
Onderwijsresultaten i.r.t. passend/inclusief onderwijs

- Scholen zijn verplicht om een doorstroomtoets in groep 8 af te nemen en moeten een leerlingvolgsysteem voor Nederlandse taal en rekenen-wiskunde gebruiken (artikel 45b, WPO).
- Zie ook ons [onderwijsresultatenmodel po](#)
- Binnen de inspectie is er een zorgvuldige procedure voor het toepassen van onze discretionaire bevoegdheid bij de beoordeling van onderwijsresultaten.

Onderwijsresultaten so/vso

De standaard Resultaten (OR1) in het (voortgezet) speciaal onderwijs

Kansen en belemmeringen in het toezicht

- Worden mogelijkheden tot samenwerking/integratie voldoende benut?
- Waarom worden kansen wel/niet benut?
- Waar zit toezicht in de weg?
- Wat kan inspectie meer/beter doen?

Vragen?

Op onze website staat veel van de hier genoemde informatie:

www.onderwijsinspectie.nl

Hartelijk dank voor jullie aandacht en veel succes met het bieden van passend en inclusiever onderwijs.